Zásady počítačovej typografie :)

- Nepoužívajte v jednom dokumente viac než dva druhy písma. Je omnoho ťažšie vytvoriť typograficky prijateľnú tlačovinu napríklad z piatich druhov písma než iba z jedného.
- Písma použité v jednom dokumente by spolu mali ladiť. Snahou je dosiahnuť kontrast medzi písmami. Jednoduchá rada znie: používajte dvojpísmenovú kombináciu s pätkovým a bezpätkovým písmom. Súčasné použitie viacerých písiem jednej skupiny (pätkových či bezpätkových) veľmi často nespĺňa podmienku kontrastu (kontrast je však nutné udržovať v určitých medziach).
- Obmedzte používanie kaligrafických a ozdobných písiem. Tieto slúžia hlavne pre sadzbu niektorých akcidenčných (mimoriadnych, príležitostných) tlačovín (oznámenia, pozvánky...), a nie pre dokumenty, v ktorých je prioritou informačná hodnota.
- S rozumom používajte verzálky (veľké písmená). ICH ČÍTANIE JE TIEŽ OBTIAŽNEJŠIE.
- Čitateľnosť možno tiež zvýšiť vhodnou voľbou veľkosti písma. Je síce nutné brať ohľad na dĺžku riadku (čím je kratší riadok, tým je možné použiť menší stupeň písma), s vedomím zjednodušenia možno však pre bežné tlačoviny informačného charakteru doporučiť veľkosť písma nie menšiu ako 9 bodov a nie väčšiu ako 11 bodov.
- Medziriadkový preklad (vzdialenosť medzi riadkami) tiež čitateľnosť tlačovín zvyšuje.
- Medzi výškou písma v nadpise a dojmom z tlačoviny nie je v žiadnom prípade priama úmernosť. Mnohokrát lepšie vyzerá nadpis sádzaný nižšou veľkosťou (o málo väčšou ako bežný text) nezvýrazneného písma ako obrovský tučný titulok.
- Vyznačovanie v texte realizujte *kurzívou*. Aj keď je zvýrazňovanie **tučným písmom** tiež povolené, kurzíva tak nenaruší vzhľad stránky. dovolené je tiež použiť p r e s t r k á v a n i e. Vyznačovanie podčiarkovaním klasická typografia vôbec nepozná. Podčiarkovacia čiara narúša písmena z dolnými ťahmi (jqyp 5), preto tento spôsob zvýrazňovania radšej nepoužívajte. S rozumom voľte tiež vyznačovacie efekty počítačových programov (obrys a tieňovanie).
- Niektoré programy umožňujú zmeniť proporcie písma (v horizontálnom alebo vertikálnom smere). Nepoužívajte túto funkciu. Písma sú výsledkom náročnej práce písmotvorcov a zmenou proporcií ich zdeformujete jedine k horšiemu.
- Nie je vždy najlepšie používať zarovnávanie textu v odstavci do bloku. Rôzna veľkosť medzier medzi slovami neprispieva k zvýšeniu čitateľnosti. Obzvlášť výrazný je tento jav pri vypnutom delení slov. Riešením je používanie zarovnávania na ľavú zarážku (požaduje sa pri prezentáciách).
- Pre lepší dojem z tlačoviny sa doporučuje nespoliehať sa iba na deliaci algoritmus programu, ale kde je to nutné, rozdeliť slovo manuálne (ručne).
- Pri delení slov v sadzbe postupujte podľa pravidiel slovenského pravopisu. Je určite vhodné pripomenúť, že nie je možné rozdeliť číslo a jeho jednotku, je nevhodné ponechať predložku na konci riadku, neprípustné je rozdelenie dlhého čísla do viacerých riadkov.
- Je veľmi nevhodné deliť slová v nadpisoch či medzinadpisoch.
- Slovenská typografia zakazuje ponechávať na koncoch riadkov jednopísmenové predložky a spojky.
- Jednotlivé odstavce by mali byť oddelené. Túto funkciu plní najčastejšie **odstavcová zarážka**, kde je začiatok prvého riadku odstavca posunutý doprava.
- Doporučená hodnota odsadenia je zhodná so stupňom použitého písma – tzv. **štvorčík** (napríklad pri desaťbodovom písme použiť zarážku 10 bodov). Menšie zarážky nespĺňajú svoju oddeľovaciu funkciu, zarážky väčšie veľkosti narušujú sadzbu. Vhodné je tiež oddelenie odstavcov medzerou.
- Prvé odstavce na začiatku článku a prvé odstavce za nadpisom (alebo medzinadpisom) sa často riešia bez odstavcovej zarážky.
- Posledný riadok v odstavci sa nazýva **východový riadok**. Jeho dĺžka by nemala byť menšia, ako je veľkosť odstavcovej zarážky nasledujúceho odstavca.
- Východový (posledný) riadok odstavca nesmie byť prvým riadkom stránky (ani stĺpca). Rovnako prvým riadkom odstavca nesmie stránka (stĺpec) končiť. Týmto riadkom sa v typografickom slangu hovorí **parchant**, **sirota** a **vdova**. Súčasné textové editory tieto riadky automaticky presúvajú.
- Stĺpcová sadzba zvyšuje čitateľnosť textu sádzaného malým stupňom písma.

Pozri e-kurz *Základy počítačovej typografie*.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania